SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE ELEANOR SHARPSTON,

predstavljeni 10. julija 2008 [1]

1. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), Nemčija, sprašuje Sodišče, ali prevzem podatkov iz baze podatkov, varovane v skladu s členom 7(1) Direktive 96/9/ES (v nadaljevanju: Direktiva o bazah podatkov) [2], v drugo bazo podatkov lahko šteje kot jemanje izvlečkov v smislu člena 7(2)(a) te direktive tudi, kadar so podatki pred takšno uporabo posamično preučeni po poizvedovanju v bazi podatkov oziroma ali se jemanje izvlečkov v smislu te določbe nanaša samo na dejansko (fizično) kopiranje vseh podatkov. [3]

I – Pravni okvir

A – *Direktiva o bazah podatkov*

2. Direktiva vsebuje te pomembne uvodne izjave:

„[…]

7. […] za izdelavo baz podatkov [so] potrebne znatne človeške, tehnične in finančne naložbe, medtem ko se te baze lahko kopira ali se dobi dostop do njih le za majhen del stroškov, potrebnih za njihovo neodvisno stvaritev;

1 – Jezik izvirnika: angleščina.

2 – Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L 77, str. 20).

3 – Sodišče je prvič odločalo o razlagi te Direktive v sodbah z dne 9. novembra 2004 v zadevi The British Horseracing Board in drugi (C-203/02, Recueil, str. I-10415); v zadevi Fixtures Marketing proti Veikkaus (C-46/02, Recueil, str. I-10365); v zadevi Fixtures Marketing proti Svenska Spel (C-338/02, Recueil, str. I-10497) in v zadevi Fixtures Marketing proti OPAP (C-444/02, Recueil, str. I-10549). Na zadnje tri sodbe se bom sklicevala po imenu tožene stranke. Sodbe so bile v vseh štirih primerih izdane 9. novembra 2004. Pri Sodišču je bil vložen predložitveni sklep glede razlage člena 7(1) in (5) ter člena 9 Direktive, vendar je bil naknadno umaknjen, in sicer v zadevi Verlag Schwawe (C-215/07).

8. […] neupravičeno jemanje izvlečkov in/ali ponovna uporaba vsebine baze podatkov [sta] dejanji, ki imata lahko resne gospodarske in tehnične posledice;

9. […] baze podatkov [so] bistven instrument razvoja informacijskega trga v Skupnosti; […] ta instrument [bo] uporaben tudi na mnogih drugih področjih;

10. […] zaradi eksponentnega naraščanja količine letno proizvedenih in obdelanih informacij v vseh gospodarskih in industrijskih sektorjih tako v Skupnosti kot drugod po svetu [je] treba v vseh državah članicah investirati v napredne sisteme za obdelavo informacij;

11. […] trenutno obstaja veliko neravnovesje v stopnji naložb v sektor baz podatkov tako med državami članicami kot med Skupnostjo in tretjimi državami, ki so največje svetovne proizvajalke baz podatkov;

12. […] do takih naložb v sodobne sisteme za shranjevanje in obdelavo informacij v Skupnosti ne bo prišlo, če se ne uvede stabilen in enoten sistem pravnega varstva za varstvo pravic izdelovalcev baz podatkov;

[…]

17. […] izraz ‚baza podatkov' [naj se] razume tako, da obsega literarne, umetniške, glasbene ali druge zbirke del ali zbirke drugega gradiva, na primer besedil, zvoka, podob, številk, dejstev in podatkov; […] zajema [naj] zbirke neodvisnih del, podatkov in drugega gradiva, ki je sistematično ali metodično razporejeno in dostopno posameznikom; […];

18. […] varstvo baz podatkov s pravico *sui generis* ne vpliva na obstoječe pravice do njihove vsebine in […] lahko zlasti v primeru, ko avtor ali imetnik sorodne pravice dovoli vključitev nekaterih svojih del ali predmetov varstva v bazo podatkov v skladu z pogodbo o neizključnem prenosu, tretja oseba ta dela ali predmete uporabi v skladu z zahtevanim pristankom avtorja ali imetnika

sorodne pravice, ne da bi se izdelovalec baze podatkov skliceval na pravico *sui generis*, da bi to preprečil, pod pogojem, da ta dela ali predmeti niso niti izvlečki iz baze podatkov niti ponovno uporabljeni na njeni osnovi;

[…]

21. […] varstvo, predvideno s to direktivo, [se] nanaša na baze podatkov, v katerih so dela, podatki ali druga gradiva sistematično ali metodično razporejena; […] ni nujno, da so ta gradiva fizično shranjena na organiziran način;

[…]

26. […] dela, ki jih varuje avtorska pravica, in predmeti, varovani s sorodnimi pravicami, ki so vključeni v bazo podatkov, [so] kljub temu še naprej varovani z zadevnimi izključnimi pravicami in ne smejo biti vključeni ali izvlečeni iz baze podatkov brez dovoljenja imetnika pravic ali njegovih pravnih naslednikov;

27. […] na avtorsko pravico na takšnih delih in sorodne pravice na predmetih, ki so na tak način zajeti v bazo podatkov, nikakor ne vpliva obstoj ločene pravice pri izboru ali razporeditvi teh del in predmetov v bazi podatkov;

[…]

38. […] čedalje večja uporaba tehnologije za digitalno snemanje izdelovalcu baze podatkov prinaša tveganje, da se vsebina njegove baze podatkov kopira in elektronsko preureja brez njegovega dovoljenja z namenom, da se ustvari baza podatkov identične vsebine, s katero pa ni kršena nobena avtorska pravica glede razporeditve njegove baze podatkov;

39. […] poleg tega, da ima namen varovati avtorsko pravico pri prvotnem izboru ali razporeditvi vsebine baze podatkov, si ta direktiva prizadeva zavarovati položaj izdelovalcev baz podatkov proti poneverbi rezultatov finančnih in strokovnih naložb v pridobivanje in zbiranje vsebine tako, da varuje celotno bazo podatkov ali njene bistvene dele pred določenimi dejanji uporabnika ali konkurenta;

[…]

42. […] posebna pravica do preprečitve neupravičenega jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe [se] nanaša na dejanja uporabnika, ki presegajo njegove zakonite pravice in s tem škodujejo naložbam; […] pravica do prepovedi jemanja in/ali ponovne uporabe celotne vsebine ali njenega bistvenega dela [se] ne nanaša le na izdelavo parazitskega konkurenčnega izdelka, temveč tudi na vsakega uporabnika, ki s svojimi dejanji kakovostno ali količinsko občutno škoduje naložbi;

43. […] v primeru sprotnega prenosa (online) se pravica do prepovedi ponovne uporabe ne izčrpa niti za baze podatkov niti za materialne primerke baze podatkov ali njenega dela, ki ga je izdelal naslovnik prenosa z dovoljenjem imetnika pravice;

[…]

45. […] pravica do preprečitve neupravičenega jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe nikakor ne pomeni razširitve varstva avtorske pravice na gola dejstva ali podatke;

[…]

48. […] namen te direktive, ki je omogočiti ustrezno in enotno raven varstva baz podatkov kot način zagotavljanja plačila izdelovalcu baze podatkov, [se] razlikuje od cilja Direktive 95/46/ES […] [4], ki je zagotoviti prosto kroženje osebnih podatkov na podlagi usklajenih pravil, oblikovanih za varstvo temeljnih pravic, zlasti pravice do zasebnosti, ki jo priznava člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin; ker določbe te direktive ne vplivajo na zakonodajo glede varstva podatkov;

[…]“

4 – Direktiva št. 95/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, str. 31).

3. Člen 1(1) opredeljuje področje uporabe Direktive kot „pravno varstvo baz podatkov v vseh oblikah“.

4. „Baza podatkov“ je opredeljena v členu 1(2) kot „zbirka neodvisnih del, podatkov ali drugega gradiva, ki je sistematično in metodično razporejeno in individualno dostopno z elektronskimi in drugimi sredstvi“.

5. Člen 3(1) določa, da „se z avtorsko pravico varujejo baze podatkov kot take, ki so zaradi izbora ali razporeditve svoje vsebine avtorjeva lastna intelektualna stvaritev. Za določitev njihove upravičenosti do takšnega varstva se ne uporabljajo nobeni drugi kriteriji“.

6. Člen 7 vzpostavlja *sui generis* varstvo baz podatkov:

„1. Države članice predvidijo pravico izdelovalca baze podatkov, pri katerem je prišlo do kakovostno in/ali količinsko znatne naložbe v pridobivanje, preverjanje ali predstavitev vsebine, da prepreči neupravičeno jemanje izvlečkov in/ali ponovno uporabo celotne vsebine te baze podatkov ali njenega bistvenega dela, ocenjenega kakovostno in/ali količinsko.

2. V tem poglavju:

(a) ‚jemanje izvlečkov‘ pomeni stalni ali začasni prenos celotne vsebine baze podatkov ali njenega bistvenega dela na drug nosilec na katerikoli način in v katerikoli obliki;

(b) ‚ponovna uporaba‘ pomeni vsako obliko dajanja na voljo javnosti celotne vsebine baze podatkov ali njenega bistvenega dela z distribuiranjem primerkov, z dajanjem v najem, s sprotnim prenosom (on-line) ali drugimi oblikami prenosa. Prva prodaja primerka baze podatkov s strani imetnika pravic ali z njegovim privoljenjem v Skupnosti izčrpa pravico do nadzora ponovne prodaje tega primerka v Skupnosti;

[…]

4. Pravica, predvidena v odstavku 1, velja ne glede na upravičenost te baze podatkov do varstva z avtorsko ali drugimi pravicami. Poleg tega velja ne glede na upravičenost vsebine te baze podatkov do varstva z avtorsko ali drugimi pravicami. Varstvo baz podatkov s pravico, predvideno v odstavku 1, ne vpliva na pravice, ki obstajajo glede njihove vsebine.

5. Ponavljajoče se in sistematično jemanje izvlečkov in/ali ponovna uporaba nebistvenih delov vsebine baze podatkov, če so to dejanja, ki nasprotujejo normalni uporabi te baze podatkov ali neupravičeno škodijo zakonitim interesom izdelovalca baze podatkov, ni dovoljeno.“

vanje, preverjanje ali predstavitev zahteva kakovostno ali količinsko precejšnje naložbe. Bazo podatkov, katere vsebina je precej kakovostno ali količinsko spremenjena, je treba šteti kot novo bazo podatkov, kadar vključuje kakovostno ali količinsko precejšnjo naložbo.

2. Izdelovalec baze podatkov v smislu tega zakona je tisti, ki je izvedel naložbo, opredeljeno v pododdelku 1.“

B – *Upoštevna nacionalna zakonodaja*

7. Odstavek 87a Urheberrechtsgesetz (nemški zakon o avtorski pravici, v nadaljevanju: UrhG) [5] določa:

„1. Baza podatkov v smislu tega zakona je zbirka del, podatkov in drugih neodvisnih elementov, ki so sistematično ali metodično razporejeni, katere elementi so individualno dostopni z elektronskimi ali drugimi sredstvi in katere pridobi-

8. Odstavek 87b UrhG določa:

„1. Izdelovalec baze podatkov ima izključno pravico reprodukcije, distribucije in dajanja na voljo javnosti celotne baze podatkov ali njenega kakovostno ali količinsko precejšnjega dela. Ponavljajoča se in sistematična reprodukcija, distribucija ali dajanje na voljo javnosti kakovostno ali količinsko nebistvenega

5 – Zakon z dne 9. septembra 1965 (BGBl. I, str. 1273).

dela baze podatkov je enakovredna reprodukciji, distribuciji ali dajanju na voljo javnosti kakovostno ali količinsko pomembnega dela baze podatkov, če ta dejanja nasprotujejo normalni uporabi baze podatkov ali neupravičeno škodijo zakonitim interesom izdelovalca baze podatkov.

[…]“ [6]

II – Dejanski okvir in predložena vprašanja

9. Prof. dr. Ulrich Knoop je redni profesor na oddelku za nemški jezik I na Albrecht-Ludwigs-Universität Freiburg (v nadaljevanju: univerza v Freiburgu). Vodi projekt „besedni zaklad klasikov“ (Klassikerwortschatz), ki je pripeljal do objave Freiburške antologije, zbirke pesmi z obdobja od 1720 do 1933.

10. Prof. Knoop je kot del projekta „besedni zaklad klasikov“ sestavil seznam naslovov pesmi, ki je bil objavljen na spletu pod naslovom „1 100 najpomembnejših pesmi v nemški književnosti v obdobju od leta 1730 do leta 1900“ (Die 1 100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900) [7] in je služil kot osnova za Freiburško antologijo. Na seznamu so navedeni v vrstnem redu glede na pogostost omembe pesmi [8] za vsako pesem avtor, naslov, uvodna vrstica in leto objave.

11. Pesmi, ki so uvrščene na seznam, so bile izbrane kot sledi. Od približno 3 000 objavljenih antologij poezije, je bilo izbranih 14. Tej izbiri je bila dodana bibliografska kompilacija petdesetih antologij v nemškem jeziku avtorice Annelise Dühmert, z naslovom „Kdo je napisal to pesem?“ (Von wem ist das Gedicht?). V celoti so ta dela obsegala okoli 20.000 pesmi. Pesmi, ki so bile navedene v vsaj treh antologijah ali so bile vsaj trikrat omenjene v bibliografski kompilaciji A. Dühmert, so bile uvrščene na seznam. Pred statistično analizo so poenotili naslove in uvodne vrstice pesmi ter naredili seznam vseh naslovov pesmi. Na koncu so ob pesmih navedli dela, v katerih so bile objavljene, in leto nastanka.

6 – Angleški prevod Mednarodnega urada Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), dostopen na spletni strani http://www.wipo.int/clea/docs_new/pdf/en/de/de080en.pdf.

7 – Dostopno na spletni strani http://www.klassikerwortschatz.uni-freiburg.de/Lyrik.htm.

8 – Glej naslednjo točko.

12. Seznam, ki so ga pod vodstvom prof. Knoopa oblikovali Klemens Wolber in njegovi pomočniki, je bil končan v približno dveh letih in pol. Skupne stroške, ki so znašali 34.900 EUR, je nosila Univerza v Freiburgu.

13. Directmedia Publishing GmbH (v nadaljevanju: Directmedia) prodaja CD-ROM, z naslovom „1 000 pesmi, ki jih mora imeti vsak“ (1 000 Gedichte, die jeder haben muss), ki je izšel leta 2002. Na CD-ROM-u je 876 pesmi iz obdobja od leta 1720 do leta 1900, od teh jih je 856 navedenih na seznamu naslovov pesmi projekta „besedni zaklad klasikov“.

14. Pri izboru pesmi za CD-ROM je družba Directmedia kot vodilo uporabila seznam naslovov pesmi projekta „besedni zaklad klasikov“. Pozorno je preučila izbor prof. Knoopa, nekaj pesmi je izpustila in dodala druge po svojem izboru. Besedila pesmi je družba Directmedia prevzela iz svojih digitalnih virov.

15. Prof. Knoop in univerza v Freiburgu sta bila mnenja, da je družba Directmedia z reprodukcijo in distribucijo CD-ROM-a kršila avtorsko pravico prof. Knoopa kot sestavljavca antologije in sorodno pravico univerze v Freiburgu kot izdelovalca baze podatkov. Tako sta predlagala izdajo sklepa, da mora družba Directmedia prenehati z reprodukcijo in/ali distribucijo CD-ROM-a „1 000 pesmi, ki jih mora imeti vsak“. Dalje sta zahtevala plačilo odškodnine od družbe Directmedia, skupaj z zahtevo za izdajo sklepa, da mora objaviti informacijo in izročiti vse primerke zbirke pesmi, s katerimi razpolaga, zaradi njihovega uničenja.

16. Družba Directmedia je zatrjevala, da je najbolj priljubljene pesmi iz obdobja od leta 1720 do leta 1900 za svoj CD-ROM izbrala sama. Pri izbiri je uporabila le seznam naslovov pesmi, zbranih v projektu „besedni zaklad klasikov“, in sicer le kot vodilo. Uporabila je dodatno merilo izbire, kot je sklicevanje na posamezno pesem v literarnih enciklopedijah. Poleg tega je pesmi samostojno časovno razvrstila. Po njenem mnenju zaradi neobstoja ustvarjalnega vložka pri izboru in razporeditvi gradiva seznam naslovov pesmi s projekta „besedni zaklad klasik“ ne more biti avtorskopravno varovan. Tudi sicer naj zbirka podatkov ne bi bila baza podatkov v smislu člen 87a UrhG.

17. Landgericht (regionalno sodišče) je tožbi prof. Knoopa in univerze v Freiburgu ugodilo.

18. Družba Directmedia s pritožbo pri Oberlandesgericht ni uspela. Nato je pri Bundesgerichtshof vložila pritožbo zaradi napačne uporabe materialnega prava.

19. Bundesgerichtshof je najprej s sodbo zavrnilo pritožbo zoper sodbo, s katero je bilo ugodeno tožbi prof. Knoopa. [9] V nadaljevanju je presojalo pritožbo zoper sodbo, s katero je bilo odločeno v prid univerze v Freiburgu.

20. Univerza v Freiburgu zatrjuje, da je družba Directmedia kršila njene pravice, ki jih ima kot izdelovalec baze podatkov na podlagi členov 97(1) in 98(1) [10] v zvezi s členoma 87a in 87b UrhG. Te določbe so bile dodane UrhG ob prenosu Direktive o bazah podatkov v nacionalno pravo. Predložitveno sodišče tako meni, da je odločitev o pritožbi družbe Directmedia odvisna od razlage člena 7(2)(a) te direktive.

21. Predložitveno sodišče meni, da je seznam naslovov verzov „1 100 najbolj pomembnih pesmi v nemški književnosti v obdobju med letoma 1730 in 1900“, ki je bil objavljen na spletu, baza podatkov v smislu člena 1(2) Direktive o bazah podatkov. [11] Predložitveno sodišče je prav tako mnenja, da ima univerza v Freiburgu na tej bazi podatkov pravico *sui generis*, saj je vložila veliko sredstev v pridobivanje, preverjanje in predstavitev njene vsebine.

22. Predložitveno sodišče navaja, da je družba Directmedia kot izhodišče za izbiro pesmi na svojem CD-ROM-u ponavljajoče se in sistematično uporabljala bistvene dele podatkov iz baze podatkov univerze v Freiburgu. Izbor pesmi iz obdobja od leta 1720 do leta 1900 se skoraj popolnoma ujema s seznamom naslovov pesmi univerze v Freiburgu: od 876 pesmi iz tega obdobja jih je 856 (skoraj 98 %) v bazi podatkov univerze v Freiburgu. Družba Directmedia je sama pridobila besedila pesmi, saj so na seznamu univerze v Freiburgu le naslovi.

23. Predložitveno sodišče ugotavlja, da je glede na ugotovitve pritožbenega sodišča, družba Directmedia uporabila seznam naslovov pesmi univerze v Freiburgu le kot vodilo pri izbiri pesmi za svoj CD-ROM. Družba Directmedia je sama kritično preučila vsako pesem, ki jo je izbrala univerza

9 – Prof. Knoop tako ne nastopa kot stranka v predložitvenem sklepu Sodišču.

10 – Člen 97(1) določa, da lahko oškodovana stranka vloži tožbo na prepoved kršitve proti tistemu, ki krši avtorsko pravico ali drugo pravico, varovano z UrhG, in kadar je to primerno, tožbo za plačilo odškodnine ali izplačilo dobička, ki ga je imel kršitelj. Člen 98(1) ureja možnost oškodovane stranke, da zahteva uničenje vseh nezakonitih primerkov, ki jih ima kršitelj v posesti ali v lasti.

11 – Razlogi Bundesgerichthof za takšen zaključek so predstavljeni v predložitvenem sklepu.

v Freiburgu. Zato je nekaj pesmi, ki so bile na seznamu naslovov pesmi, izpustila in dodala druge. Vprašanje je torej, ali uporaba vsebine baze podatkov na tak način (po posamični preučitvi) kljub temu šteje kot jemanje izvlečkov v smislu člena 7(2)(a) Direktive o bazah podatkov.

24. V teoriji je zastopano mnenje, da pravica *sui generis*, ki jo uživa izdelovalec podatkovne baze, temu ne omogoča, da prepreči uporabo svoje baze podatkov za vir informacij, čeprav so na ta način bistveni deli podatkov postopoma preneseni iz te baze podatkov in vključeni v drugo bazo podatkov. Na pravico do varstva se je mogoče sklicevati samo, kadar je celotna vsebina baze podatkov ali njen bistveni del „fizično“ prenesen, to pomeni, da je kopiran na drug nosilec podatkov. Predložitveno sodišče vidi podporo temu stališču v 38., 42., 45. in 48. uvodni izjavi preambule Direktive, besedilu člena 7(2)(a), sodbi Sodišča v zadevi The British Horseracing Board, v njegovem razumevanju namena in posebnega predmeta pravice *sui generis*, v določenih odstavkih sklepnih predlogov generalne pravobranilke Stix-Hackl v zadevi Svenska Spel [12] ter v načelu pravne varnosti. Kljub temu predložitveno sodišče priznava, da je mogoča tudi drugačna razlaga.

12 – Obe sodbi sta navedeni v opombi 3.

25. Tako je Bundesgerichtshof Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se prevzem podatkov iz baze podatkov, varovane v skladu s členom 7(1) Direktive 96/9/ES, v drugo bazo podatkov lahko šteje za jemanje izvlečkov v smislu člena 7(2)(a) te Direktive, kadar je to jemanje izvedeno na podlagi poizvedovanj v bazi podatkov na podlagi podrobne preučitve ali pa zahteva jemanje izvlečkov v smislu te določbe dejansko (fizično) kopiranje vseh podatkov?“

26. Pisna stališča so predložile družba Directmedia, univerza v Freiburgu, italijanska vlada in Komisija.

27. Družba Directmedia v bistvenem navaja, da gre za „jemanje izvlečkov“ v smislu člena 7(2)(a) Direktive, po katerem je baza podatkov posredno ali neposredno fizično prekopirana. Ne gre za jemanje izvlečkov, kadar se baza podatkov uporabi le kot vir informacij. Nasprotnega mnenja je univerza v Freiburgu (podpirata jo Italija in Komisija) ter zatrjuje, da je poizvedovanje v bazi podatkov in podrobna preučitev podatkov vseeno „jemanje izvlečkov“.

28. Obravnava ni bila predlagana ne opravljena.

III – Presoja

A – *Besedilo člena 7(2)a Direktive o bazah podatkov*

29. Pri neposrednem kopiranju celotne baze podatkov ali njenega bistvenega dela z enega nosilca podatkov na drugi gre nedvomno za jemanje izvlečkov.[13] Preprosto preučevanje baze podatkov brez prenosa podatkov enako nedvomno ne pomeni jemanja izvlečkov.[14] Kot kaže, je uporaba baze podatkov univerze v Freiburgu s strani družbe Directmedia nekje vmes med tema skrajnima točkama.

30. Predložitveno sodišče v bistvenem zavzema stališče, da iz besedila člena 7(2)(a) Direktive, vsebine in namena pravice *sui generis* izhaja, da je treba pojem „jemanja izvlečkov“ razlagati ozko, to pomeni, da je omejen na „fizično“ kopiranje vseh bistvenih delov vsebine baze podatkov na drug nosilec podatkov. Zato bom te tri elemente preučila po vrsti.

31. V členu 7(2)(a) Direktive je „jemanje izvlečkov“ opredeljeno kot „stalni ali začasni prenos celotne vsebine baze podatkov ali njenega bistvenega dela na drug nosilec na katerikoli način ali v katerikoli obliki“.

13 – Glej v tem smislu sklepne predloge generalne pravobranilke Stix-Hackl v zadevah British Horseracing Board, točke od 62 do 70; Veikkaus, točke od 78 do 86, in OPAP, točke od 84 do 92, ki so vse navedene v opombi 3.

14 – V opombi 3 navedena sodba British Horseracing Board in drugi, točki 54 in 55.

32. V sodbi British Horseracing Board je Sodišče ugotovilo, da iz uporabe izrazov, kot so „na katerikoli način ali v katerikoli obliki“ (v opredelitvi pojma „jemanje izvlečkov“) in „vsaka oblika dajanja na voljo javnosti“ (v opredelitvi pojma „ponovna uporaba“), v členu 7(2) izhaja, da je hotel zakonodajalec Skupnosti tem izrazom dati širok pomen. Sodišče je dodalo, da je v smislu cilja, ki mu sledi Direktiva, „treba ta izraza razlagati tako, da se nanašata na vsako dejanje prilastitve in razširjanja v javnosti, brez privolitve osebe, ki je izdelala bazo podatkov, rezultatov njenih naložb, s čimer se tej odvzamejo dohodki, ki bi ji omogočili amortizacijo stroškov te naložbe“. [15]

33. Predložitveno sodišče meni, da iz navedenega besedila izhaja, da ne gre za jemanje izvlečkov, kadar uporabnik po pregledu elektronske baze podatkov prepiše podatke na zaslonu in jih po podrobni preučitvi vključi v drugo bazo podatkov. Po njegovem mnenju se „jemanje izvlečkov“ nanaša na postopek, v okviru katerega so z „dejanji kopiranja“ podatki, ki so vneseni v bazo podatkov, „preneseni“ na drug nosilec. To razlogovanje potrjuje 38. uvodna izjava, ki določa, da „čedalje večja uporaba tehnologije za digitalno snemanje izdelovalcu baze podatkov prinaša tveganje, da se vsebina njegove baze podatkov *kopira in elektronsko preureja* brez njegovega dovoljenja z namenom, da se ustvari baza podatkov identične vsebine […]“ [16]

34. Moje razumevanje je, da predložitveno sodišče na ta način omejuje pojem „jemanja izvlečkov“ v dveh pogledih. Po eni strani vpeljuje kakovostno merilo, in sicer intelektualni vložek osebe, ki kopira informacije iz baze podatkov in šteje, da pri izpolnjevanju tega merila ne gre za jemanje izvlečkov. Po drugi strani pojem „jemanja izvlečkov“ povezuje z določeno (omejeno) opredelitvijo pomena pojma „kopiranja“ podatkov iz baze podatkov.

35. Nobena od teh omejitev ni prepričljiva.

36. Dejstvo, da člen 7(1) prepoveduje jemanje izvlečkov „celotne vsebine baze podatkov ali

15 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točka 51. V sklepnih predlogih v tej zadevi generalna pravobranilka Stix-Hackl podobno navaja, da iz besed „na kateri koli način ali v kateri koli obliki“ smiselno izhaja, da ima po zakonodaji Skupnosti izraz „jemanje izvlečkov“ širok pomen, ter dodaja, da „se tako ne nanaša samo na prenos na nosilec podatkov istega tipa, temveč tudi na drug tip nosilca“. To pomeni, da je tudi samo tiskanje podatkov treba šteti kot „jemanje izvlečkov“ (točki 98 in 99). Glej tudi njene sklepne predloge v zadevah Veikkaus, točki 113 in 114; Svenska Spel, točki 94 in 95, ter OPAP, točki 119 in 120, ki so vse navedene v opombi 3.

16 – Moj poudarek.

njenega *bistvenega dela*“ [17] kaže, da je vsaj do neke mere opravljena izbira in kritična presoja, čeprav le glede izbora delov, ki bodo preneseni. Podobno (kot je izpostavila univerza v Freiburgu) predvideva prepoved „ponavljajočega se in sistematičnega jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe nebistvenih delov vsebine baze podatkov“ iz člena 7(5) nekaj podrobnejše preučitve elementov, ki naj bodo preneseni. Kadar se uporabnik odloči za kopiranje celotne baze podatkov naenkrat, to lahko stori po presoji njene celotne vsebine in odločitvi, da bo prevzel celotno bazo podatkov.

37. Kot Komisija pravilno navaja, je dejstvo, da je družba Directmedia „kritično preučila“ vsebino baze podatkov univerze v Freiburgu, lahko pomembno pri odločitvi, ali je CD-ROM družbe Directmedia rezultat njene „lastne intelektualne stvaritve“ v smislu člena 3(1) direktive oziroma ali je rezultat „kakovostno in/ali količinsko znatne naložbe“ v smislu člena 7(1) Direktive, tako da je zaščiten z avtorsko pravico ali s pravico *sui generis*. Vendar tudi to ne bi moglo vplivati na (predhodno) pravico *sui generis* univerze v Freiburgu. V zvezi s tem Komisija vleče vzporednice s členom 2(3) Bernske konvencije, [18] ki določa, da „prevodi, priredbe, glasbene obdelave in druge predelave književnega ali umetniškega dela“ uživajo enako varstvo kot izvirna dela, vendar *brez škode za pravico avtorja izvirnega dela*.

38. Drugič, ni jasno, na kakšni podlagi predložitveno sodišče omejuje pomen „kopiranja“ podatkov. Zdi se, da meni, da pomeni kopiranje (pri elektronski bazi podatkov) dejansko elektronsko kopiranje podatkov, predvidoma z operacijami, sorodnimi funkcijama „kopiraj“ in „prilepi“ v urejevalniku besedil, ali (pri papirnati bazi podatkov) [19] fotokopiranju. V besedilu člena 7(2)(a) Direktive za takšno omejevanje ne najdem podlage.

39. V sodbi OPAP [20] je Sodišče izrazilo več elementov, ki kažejo, da je bil namen normodajalca Skupnosti dodeliti izrazu „baza podatkov“ v smislu Direktive širok pomen, brez formalnih, tehničnih ali materialnih omejitev. Zbirka šteje za bazo podatkov, če so neodvisna gradiva, ki sestavljajo to zbirko, sistematično ali metodično razporejena in

17 – Moj poudarek.

18 – Bernska konvencija z dne 9. septembra 1886 za varstvo književnih in umetniških del, kot je bila nazadnje spremenjena 28. septembra 1979.

19 – 14. uvodna izjava Direktive določa, da je treba varstvo po tej direktivi razširiti tako, da bo zajelo neelektronske baze podatkov.

20 – Navedeno v opombi 3.

tako ali drugače individualno dostopna posameznikom. [21] Kot jasno izhaja iz enaindvajsete uvodne navedbe Direktive ni nujno, da je sistematična ali metodična razporeditev fizično razvidna. [22]

40. Tako se zdi neprimerno in samovoljno omejiti pojem „jemanja izvlečkov“ na postopek, s katerim so podatki iz baze podatkov preneseni na drug nosilec tako, da je kopija (ali kopije) teh narejena „fizično“. Posamičnega kopiranja večjega dela podatkov iz baze podatkov z njenim prebiranjem na zaslonu in ročnega vnosa podatkov na drug nosilec ni mogoče razumno šteti, da je manj škodljivo naložbi izdelovalca baze podatkov, kot je elektronsko kopiranje teh elementov iz izvorne baze podatkov in njihovo neposredno lepljenje na drug elektronski nosilec.

41. Tudi osemintridesete uvodne izjave Direktive ne razumem kot podpore za omejevalno razlago izraza „jemanje izvlečkov“. Ta uvodna izjava ureja le določeno tveganje izdelovalca baze podatkov, ki izhaja iz elektronskega kopiranja njegove stvaritve. Ne pomeni pa, da je to edini škodljivi način, na kateri je mogoče kopirati baze podatkov. To potrjuje tudi dejstvo, da je varstvo po Direktivi razširjeno tudi na neelektronske baze podatkov. [23] Če uporabnik preučuje bazo podatkov na zaslonu in nato kopira nekaj njene vsebine v drugo bazo podatkov, tako da v slednjo ročno vnese informacije, je na nekoliko nerodnejši način le izvedel operacijo „elektronskega kop[iranja] in razpore[janja]“ vsebine baze podatkov. Kot je Komisija pravilno zatrjevala, je pomembno, da je sistematičen in metodičen razpored podatkov reproduciran na enak način na drug nosilec.

42. Dodajam še, da po mojem mnenju tudi 43. uvodna izjava ne podpira razlage, ki jo ponuja predložitveno sodišče. 43. uvodna izjava določa, da se „v primeru sprotnega prenosa (on-line) pravica do prepovedi ponovne uporabe ne izčrpa niti za baze podatkov niti za *materialne primerke* baze podatkov ali njenega dela, ki ga je izdelal naslovnik prenosa z dovoljenjem imetnika pravice“. [24] Menim, da ta uvodna izjava le izpostavlja, da pravica *sui generis* ni izčrpana samo zato, ker je baza podatkov sprotno prenesena. Sklicevanje na „*materialne primerke* baze podatkov“ samo pojasnjuje, da

21 – Glej tudi 17. uvodno izjavo v preambuli Direktive.

22 – Kljub temu ta pogoj zahteva, da obstaja zbirka na trajnem nosilcu kakršne koli vrste in da vsebuje tehnično sredstvo (kot je elektronski, elektromagnetni ali elektrooptični proces, v skladu s 13. uvodno izjavo iste direktive) ali drugo sredstvo (kot je indeks, kazalo, načrt ali poseben način razvrstitve), ki v okviru vsebine zbirke omogoča izločitev vsakega neodvisnega elementa: zgoraj v opombi 3 navedena sodba OPAP, točki 20 in 30.

23 – 14. uvodna izjava.

24 – Moj poudarek.

tudi sprotno preneseni materialni primerek takšne baze podatkov ne more omejevati imetnika v njegovi pravici *sui generis*. Besed „materialni primerek“ ne razumem, kot da *sui generis* varstvo omejujejo na primere, v katerih uporabnik vzame materialni primerek baze podatkov.

43. Iz besedila člena 7(2)(a) Direktive in teh uvodnih navedb razberem prej, da potrjujejo široko razlago pojma „jemanja izvlečkov“.

44. Tak zaključek podpira tudi analiza vsebine in cilja pravice *sui generis*.

B – *Vsebina pravice sui generis*

45. Predložitveno sodišče pravilno ugotavlja, da pravica *sui generis* ni pravica na informacijah, ki so shranjene v bazi podatkov. [25] Kljub temu, kot pravilno poudarja Komisija, to ne pomeni, da se pravica *sui generis* nanaša na materialno bazo. Pravica varuje rezultat naložbe, ki je v metodični in sistematični zbirki neodvisnih podatkov kot nematerialnem blagu, ne glede na nosilec, prek katerega postane dostopna. V tem pogledu je kot besedilo, ki ostane enako ne glede na to, ali je dostopno na papirnatem primerku knjige, v e-knjigi, na spletu, projicirano na zgradbo ali je dostopno na katerem koli drugem nosilcu. Če nekdo s fotokopirnim strojem naredi papirnato kopijo knjige v papirni izdaji, naredi elektronsko kopijo iz e-knjige ali spleta in jo prilepi v drug dokument ali naredi digitalno fotografijo projekcije in jo digitalno predela v nov dokument, ta nekdo vseskozi „kopira“ besedilo.

C – *Cilj pravice sui generis*

46. Cilj uvedbe in varstva pravice *sui generis* je med drugim mogoče razbrati iz preambule Direktive. Tam je precejšnja naložba v sredstva, potrebna za izdelavo baze podatkov (opisane kot „bistven instrument razvoja

25 – Glej člen 7(4) Direktive ter tudi uvodne izjave 18, 26 in 7 v preambuli Direktive.

informacijskega trga v Skupnosti"), poudarjena in postavljena ob rob dejstvu, da je bazo podatkov mogoče kopirati ali dostopati do nje le za majhen del stroškov, potrebnih za njihovo neodvisno stvaritev. [26] Neupravičeno jemanje izvlečkov in/ali ponovna uporaba vsebine baze podatkov sta dejanji, ki imata lahko resne gospodarske in tehnične posledice. [27] Preambula omenja tudi eksponentno naraščanje količine letno proizvedenih in obdelanih informacij v vseh gospodarskih in industrijskih sektorjih v Skupnosti in drugod po svetu, zaradi česar je treba v vseh državah članicah investirati v „napredne sisteme za obdelavo informacij", vendar navaja tudi, da trenutno obstaja veliko neravnovesje v stopnji naložb v sektor baz podatkov med državami članicami in tudi med Skupnostjo in tretjimi državami, ki so največje svetovne proizvajalke baz podatkov. [28] Na območju Skupnosti ne bo nujno potrebnih naložb, „če se ne uvede stabilen in enoten sistem pravnega varstva za varstvo pravic izdelovalcev baz podatkov". [29] V skladu z 9., 10. in 12. uvodno izjavo je Sodišče opredelilo, da je namen Direktive o varstvu podatkov „*spodbujanje in varstvo naložb* v sisteme za ‚shranjevanje' in ‚obdelavo' podatkov[…]" [30]

47. Z Direktivo se poskuša tudi „zavarovati položaj izdelovalcev baz podatkov proti poneverbi rezultatov finančnih in strokovnih naložb v pridobivanje in zbiranje vsebine tako, da varuje celotno bazo podatkov ali njene bistvene dele pred določenimi dejanji uporabnika ali konkurenta". [31] Tako je cilj pravice *sui generis* zagotoviti varstvo vseh naložb v pridobivanje, preverjanje in predstavljanje vsebine baze podatkov (ki lahko pomeni zagotovitev finančnih sredstev in/ali porabo časa, truda in energije) ter dati izdelovalcu baze podatkov možnosti preprečitve neupravičenega jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe celotne vsebine baze podatkov ali njenega bistvenega dela. [32]

48. Iz sodbe Sodišča v zadevi The British Horseracing Board jasno izhaja, kako je treba odgovoriti na predloženo vprašanje.

49. Prvič, Sodišče je ugotovilo, da je treba izraza „jemanje izvlečkov" ter „ponovna uporaba" v členu 7(1) in (5) razlagati v smislu cilja, ki ga zasleduje pravica *sui generis*, katere namen je varstvo osebe, ki je

26 – 7. in 9. uvodna izjava.
27 – 8. uvodna izjava.
28 – 10. in 11. uvodna izjava.
29 – 12. uvodna izjava.
30 – Zgoraj v opombi 3 navedene sodbe The British Horseracing Board, točka 30; Veikkaus, točka 33; Svenska Spel, točka 23, in OPAP, točka 39 (poudarki dodani).

31 – 39. uvodna izjava.
32 – 40. in 41. uvodna izjava.

izdelala bazo podatkov, pred „dejanj[i] uporabnika, ki presegajo njegove zakonite pravice in s tem škodujejo naložbam“ te osebe. [33] Dalje se „pravica do prepovedi jemanja in/ali ponovne uporabe celotne vsebine ali njenega bistvenega dela […] ne nanaša le na izdelavo parazitskega konkurenčnega izdelka, temveč tudi na vsakega uporabnika, ki s svojimi dejanji kakovostno ali količinsko občutno škoduje naložbi“. [34] Sodišče je v teh okoliščinah ugotovilo, da za presojo obsega varstva s pravico *sui generis* ni pomembno, ali je cilj dejanja jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe izdelava nove baze podatkov, konkurenčne ali ne prvotni bazi, enake ali različne velikosti, kot je ta, oziroma ali to dejanje ne sodi v okvir dejavnosti izdelovanja baze podatkov. [35]

50. Drugič, Sodišče je poudarilo, da izrazov „jemanje izvlečkov“ in „ponovna uporaba“ ni mogoče omejiti izključno na primere jemanja izvlečkov in ponovne uporabe, izvedene neposredno iz prvotne baze. Tako bi tvegali, da ostane oseba, ki je izdelala bazo podatkov, brez vsakega varstva pred neupravičenimi dejanji kopiranja nekega primerka njene baze. [36] Sodišče je zaključilo, da glede na to, da lahko dejanje neupravičenega jemanja izvlečkov in/ali ponovne uporabe, ki ga tretja oseba izvede iz vira, ki ni zadevna baza podatkov, prav tako kot taka dejanja, izvedena neposredno iz te baze, škodujejo naložbi osebe, ki je izdelala to bazo, izraza jemanje izvlečkov in ponovna uporaba nista pogojena z neposrednim dostopom do baze podatkov. [37]

51. Podobno menim, da prepisovanje vsebine baze podatkov po njeni preučitvi na zaslonu in vnos v drugo bazo podatkov lahko škodi naložbi osebe, ki je izdelala to bazo, enako kot elektronsko kopiranje ali fotokopiranje te baze podatkov. V analizi Sodišča v zadevi The British Horseracing Board se ne zahteva, da je treba „jemanje izvlečkov“ omejiti na slednje načine kopiranja (delov) baze podatkov.

52. Takšne omejitve ne pomeni niti dejstvo, da je Sodišče ugotovilo, da se varstvo s pravico *sui generis* nanaša izključno na dejanji jemanja izvlečkov in ponovne uporabe, kot sta opredeljeni v členu 7(2) Direktive, ter ne na

33 – V točki 45. Sodišče navaja 42. uvodno izjavo.

34 – *Ibid*. Sodišče se je sklicevalo (v točki 46) tudi na 48. uvodno izjavo te direktive, ki določa, da pravica *sui generis* temelji na gospodarski upravičenosti, katere bistvo je osebi, ki je izdelala bazo podatkov, zagotoviti varstvo in plačilo naložbe, namenjene izdelavi in delovanju te baze.

35 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točke od 45 do 47.

36 – Ugotovilo je, da to razlago potrjuje člen 7(2)(b) Direktive, v skladu s katerim prva prodaja primerka baze podatkov imetnika pravic ali z njegovim privoljenjem v Skupnosti izčrpa pravico do nadzora nad „ponovno prodajo“ tega primerka v Skupnosti, ne pa pravice do nadzora nad jemanjem izvlečkov in ponovno uporabo vsebine tega primerka znotraj Skupnosti.

37 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točki 52 in 53.

vpogled v bazo podatkov. Privolitev osebe, ki je izdelala bazo podatkov, v vpogled vanjo namreč ne povzroči izčrpanja njene pravice *sui generis*. Sodišče je ugotovilo, da analizo glede jemanja izvlečkov potrjuje 44. uvodna izjava Direktive, v skladu s katero naj bo, če je za prikaz vsebine baze podatkov na zaslonu nujno potreben stalni ali začasni prenos celotne vsebine ali njenega bistvenega dela na drug nosilec, takšno dejanje pogojeno z dovoljenjem imetnika pravice. [38]

53. Na koncu je Sodišče pojasnilo obseg člena 7(5) Direktive. Namen te določbe je preprečiti ponavljajoče se in sistematično jemanje izvlečkov in/ali ponovno uporabo nebistvenih delov vsebine baze podatkov, ki bi lahko zaradi svojega kumulativnega učinka resno škodila naložbi osebe, ki je izdelala bazo, tako kot je jemanje izvlečkov in/ali ponovna uporaba iz člena 7(1) Direktive. [39] Glede „jemanja izvlečkov“ se izraz „dejanja, ki nasprotujejo normalni uporabi […] baze podatkov ali neupravičeno škodijo zakonitim interesom izdelovalca baze podatkov,“ nanaša na neupravičena ravnanja, ki privedejo do rekonstrukcije, s kumulativnim učinkom dejanj jemanja izvlečkov, celotne vsebine baze podatkov ali njenega bistvenega dela, varovane s pravico *sui generis*, ki tako resno škodijo naložbi osebe, ki je izdelala to bazo. [40]

54. Menim, da cilj pravice *sui generis*, kot ga je opredelilo Sodišče, tako ne podpira ozke razlage pojma „jemanja izvlečkov“. Dejstvo, da v zadevi The British Horseracing Board pritožnik ni mogel „fizično“ kopirati vseh podatkov v svoj elektronski sistem, očitno ni preprečilo Sodišču ugotovitve, da je izvajal „dejanja jemanja izvlečkov in ponovne uporabe v smislu člena 7(2)“ Direktive. [41]

55. Kot kaže, je ključno vprašanje, ali jemanje izvlečkov (v kateri koli obliki) vpliva na celotno vsebino baze podatkov ali na njen bistveni del in tako škodi naložbi v izdelavo izvorne baze podatkov. To se zgodi, kadar se kopiranje ne nanaša le na celoto ali bistveni del podatkov, ki so bili vsebovani v bazi podatkov, temveč tudi na sistematičen in

38 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točke od 54 do 59.

39 – Glej tudi sklepne predloge generalne pravobranilke Stix-Hackl v zadevah The British Horseracing Board, točka 34; Svenska Spel, točka 121, in OPAP, točka 146, ki so vse navedene v opombi 3.

40 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točke od 86 do 89.

41 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točke od 63 do 66. V predložitvenem sklepu v tej zadevi je bilo navedeno, da so podatki v zvezi s konjskimi dirkami, ki jih je pritožnik objavljal na svoji spletni strani in izvirajo iz baze podatkov British Horseracing Board (BHB), pridobljeni iz časopisov, objavljenih na dan pred dirko, in iz nepredelanih informacij, ki jih dobavlja nekdo tretji. Pritožnik je jemal izvlečke iz podatkov, ki izvirajo iz baze podatkov BHB, iz teh dveh virov, tako da jih je vnesel v svoj elektronski sistem. Nato je te podatke ponovno uporabil tako, da jih je sam dal na voljo javnosti na svoji spletni strani, da bi tako svojim strankam omogočil staviti na konjskih dirkah.

metodičen način, na kateri so bili razporejeni v bazi podatkov. Menim, da ni pomembno, ali pride do jemanja izvlečkov s kopiranjem vsebine izvorne baze podatkov ali z reprodukcijo po preučitvi baze podatkov na zaslonu.

56. Predložitveno sodišče navaja, da bo v večji meri zadoščeno pravni varnosti, če (kot predlaga) ne gre za „jemanje izvlečkov“, kadar se baza podatkov uporabi le kot vir informacij, tudi če je ta uporaba še posebej obširna. Zatrjuje, da uporabniki, ki ne pridobijo podatkov neposredno iz baze podatkov, ampak iz izvedenih virov, pogosto ne morejo vedeti, ali (in če, kako) so bili ti podatki prevzeti iz varovane baze podatkov ter ali uporabljeni podatki pomenijo precejšen del baze podatkov oziroma ali so bili pridobljeni z neupravičenim ponavljajočim se in sistematičnim jemanjem izvlečkov.

57. Kot razumem zadevo, se varstvo pravne varnosti v tem primeru uporablja kot razlog proti ugotovitvi, da posredno kopiranje baze podatkov krši pravico *sui generis*. Na prvi pogled razlog ni nezanimiv. Vendar je Sodišče že odločilo, da razlogi pravne varnosti niso nujno odločilni, saj je ugotovilo, da ne gre nujno samo pri neposrednem dostopu do izvorne baze podatkov za neupravičeno „jemanje izvlečkov“. Posredno kopiranje varovane baze podatkov torej lahko krši pravico *sui generis*. [42]

58. V vsakem primeru pa izhaja iz predložitvenega sklepa, da je družba Directmedia dejansko *neposredno* uporabila bazo podatkov univerze v Freiburgu. Tako se v tej zadevi ne zastavlja vprašanje posrednega dostopa do baze podatkov. Seveda pa bo moralo nacionalno sodišče, prej kot Sodišče, odločiti, ali glede na dejansko stanje uporaba baze podatkov univerze v Freiburgu s strani družbe Directmedia pomeni jemanje izvlečkov.

59. Tako ugotavljam, da „jemanje izvlečkov“ v smislu člena 7(2)(a) Direktive ne predvideva (fizičnega) kopiranja podatkov. Za opredelitev „jemanja izvlečkov“ v smislu člena 7(2)(a) Direktive ni pomembno, ali so podatki pred prevzemom iz baze podatkov, varovane v skladu s členom 7(1) Direktive, v drugo bazo podatkov posamično preučeni po poizvedovanju v bazi podatkov.

42 – V opombi 3 navedena sodba The British Horseracing Board, točki 52 in 53. Glej zgoraj navedeno točko 50.

IV – Predlog

60. Iz zgoraj navedenih razlogov menim, da je treba na vprašanje, ki ga je predložilo Bundesgerichtshof, odgovoriti tako:

1. „Jemanje izvlečkov“ v smislu člena 7(2)(a) Direktive 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov ni (fizično) kopiranje podatkov;

2. za opredelitev „jemanja izvlečkov“ v smislu člena 7(2)(a) Direktive ni pomembno, ali so podatki pred prevzemom iz baze podatkov, varovane v skladu s členom 7(1) Direktive, v drugo bazo podatkov posamično preučeni po poizvedovanju v bazi podatkov.